

movala. In najbrže od tega posestnika je grad prejel svoje trdno ime, da ga še dandanes imenujejo „Ajmanov grad“.

Za tem je bil posestnik te grajščine „nobilis Dominus“ Jožef Dietrich. Oženjen je bil s Terezijo Polakovo. Ob času francoske vlade na Kranjskem je bil on župan (maire) starološki. Umrl je 82 let star dné 4. vinotoka leta 1846. Njegovo hčer Karolino pa je imel Daniel Detela, „Waarenspeiditeur“, za ženo.

In tako je postal ta mož posestnik grajščine po smrti Dietrichovi. Sin njegov in sedanji posestnik pa je gospod Oton Detela, rojen 12. listopada leta 1839. Nekaj časa je oskrbljeval tudi mestno grajščino, dokler je bila še erarska. Odlikovan je z redom železne krone III. vrste in je deželni glavar Kranjski. Sedanje grajščinsko posestvo, kar se ga ni prodalo, je v katastralnih občinah Dorfarje, Peven in Staridvor, ter ima še zemlje 62 oralov in 117 □ sežnjev. (Dalje.)

Aforizmi o ženstvu.

(Berilo gospé Pavline Pajkove dné 13. prosinca t. l. v „Slovenskem klubu“ na Dunaju.)

Človeško življenje primerjam dolgemu prognanstvu, v katerem prognanec neprestano vzdihuje, upa, pričakuje, a naposled se utrujen in upehan udá svoji usodi. Človeško življenje ne pozna mirú; neprestano se giblje in obnavlja. V trenutju, ko izročé materi zemlji truplo človeka trpina, položile so rojenice v zibel novorojenčka, kateri naj bi bil pokojniku naslednik.

Življenje je največkrat trudapolno in bridko, kakorkoli je ogledujemo. Saj je le borba, zatajevanje in požrtvovanje od početka do konca. Pa vendar radi živimo. Saj so nam dana tudi sredstva, da si polajšamo, olepšamo in oslajšamo življenje. Zatorej je takšno, kakoršno si uredimo sami, t. j. po svoji naravi, po svojih lastnostih, po izobraženosti. Gmotne razmere, zdravje, stan in druge razne okoliščine vplivajo šele v drugi vrsti na življenje.

V ženskem srečnem ali nesrečnem življenju igra prvo ulogo moški. Pa tudi moška sreča ali nesreča, ako je namreč mož oženjen, izvira ponajveč od njegove družice. Tako je tudi sreča in nesreča celih narodov mnogo odvisna od nravi ženstva, kar umevamo pač lahko. Rodbina je okvir človeške sreče. V rodbini vzraščamo, v rodbini dobivamo prvo in za poznejše življenje najvažnejšo odgojo, v rodbini živimo, z rodbino sočustvujemo, rodbina je v poznejših letih naša last, naša misel, naša skrb, za katero radi živimo, delamo in se trudimo. A rodbina ima svoj temelj v družbi moževi in ženini. Ako pa je složnost neobhodno potrebna v vsem družbinskem življenju, koliko bolj je potrebna med možem in ženo, ki naj bi bila jedna duša, ker vodita jedno in isto gospodarstvo in vzgajata jeden in isti zárod! Složnost mišljenja pa je mogoča samo v skladnem čustvovanju, skladno čustvovanje pa nastaja samo, ako sta si moški in ženska, ki sta namenjena postati zakonski par, tudi v svoji duševni izobrazbi sorodna do neke mere.

Torej ženska bodi učena? poreče kdo z grozo. Nikakor ne učena, temveč samó izobrazena. Treba ji je one izobraženosti, ki povzdiguje duha in ob jednom blaži srcé; ne mislim pa one izobraženosti, ki izhaja iz spoznavanja salonskih oblik, iz jezikožnanja, godbe, plesanja, ali iz spoznavanja najnovejših romanov in onih stvarij, katere se zahtevajo od salonske dame. Tako zvana salonska izobrazba našega ženstva, izobrazba brez razsodnosti, brez čustva, brez blagosti srca je samo lep okvir pokažene slike. Popolnoma krivo je mnenje, da prava izobrazba pokvarja ženstvo. Prava, temeljita izobrazba ne more ženske popačiti, temveč jo obvaruje sicer majhnih, vendar jako pogubnih slabostij, katere izvirajo iz nevednosti. Nevednost je potem tudi kriva, da se ženska ne razvije v plemenito bitje, ampak postaje čestokrat brezčutna stvar, brez značaja. Taka ženska velja nekaj možu in znanecem, dokler je mlada in lepa; kadar se pa postara in mine njen cvetoči obraz, tedaj jo prezirajo in zaničujejo. Zaradi krive izobrazbe je postala z leti dolgočasna, pusta, jezična, neprenesljiva stvar. Sploh menijo — in posebno pri nas na Slovenskem je utrjena ta kriva misel — da „učena“ ženska (izobraženost so krstili za učenost) ne more biti pridna gospodinja. Torej naj je pa nevedna in neizobražena ženska pridna gospodinja? — Kako napačno je to mnenje, ni težko dokazati. Ženski je že prirojen nagon za domačnost in za rodbino. Večja ali manjša učenost nima po mojem mnenju celó nič vpliva na ta prirojeni čut. Med ženskimi, ki so žal pozabile pomen svojega vzvišenega poklica, ki brezvestno zanemarjajo najsvetejše rodbinske in najvažnejše hišne dolžnosti, nahaja se gotovo več nevednih nego izobraženih. Izobraženost že sama na sebi je trden ščit proti človeškim slabostim; izobraženost opominja, vodi, vspodbuja k dobremu, torej tudi k izpolnjevanju dolžnostij, če so še tako težavne.

Ni prava ženska ona, ki ne ljubi pristrčnosti domačega ognjišča, ki ne zna ceniti sladkosti domačih navad, skrbij in celó majhnih vsakdanjih hišnih opravil. Ženska, ki se za vse to ne briga, ali pa se briga z nevoljo, katera se dolgočasi v svetišču lastne rodbine in zato hrepeni vedno po zunanjih izpremembah, katera se doma zanemarja v oblačilu, da se potem tembolj lišpa izven hiše, ki ne čuti studa do nesnage na sebi in okoli sebe — taka ženska je izrodek svojega spola, taka je tudi malomarna za otroško odgojo in jako nestalna v svojem poklicu.

S tem ne rečem, da je ničvredna ona ženska, ki se ne peče ves dan pri ognjišču, ki ne krpa, ne gladi, ne pometa od zore do mraka. Voltaire sicer pravi, da je ženska dobra gospodinja ali pa izprijena stvar. Toda mislim, da je v tej sodbi francoski pisatelj zavozil; njegov izrek se ne strinja z razmerami sedanje dōbe. Ne živimo več v onih časih, ko so ženske igraticam jednako živele, rekla bi, skoro brez mišljenja. Pred možitvijo so se kakor božji vólki ponižno zanašale na svoje roditelje, po možitvi pa na svoje soproge. Njih odgoja je bila v tem, da so za silo znale čitati iz svoje molitvene knjižice, da so znale presti, krpiti in nogavice plesti. V sedanjem veku seveda ne zadostuje odgoja, ki je ženski zadostovala pred sto leti. Ako bi ženstvo ne napredovalo, zaostajal bi tudi občni napredek. Če zaostaja ženstvo, kako naj napreduje svet? In ako to velja za ženstvo v občē, koliko bolj velja to za slovensko ženstvo! Za naše narodno prebujenje naj bi delovalo krepko tudi naše ženstvo s srcem, umom in činom, ker samo ondi, kjer so združene vse moči, zagotovljen je uspeh.

A Bogu hvala, ženstvo je v dōbi zadnjih tridesetih let storilo važen korak v umstvenem oziru, korak, katerega bi se moški morali najbolj veseliti, ker oni imajo največ koristi, ako so njihove tovarišice blage, razumne, izobražene. Toda, žal, da je še veliko število moških, ki se ne morejo sprijazniti z duševnim preobrazovanjem ženskih. Njim velja še vedno le preprosta, ponižna, nevedna ženska za vzor, a resno-misleča in izobražena žena za pravi strah. Zato jim ne gredó na roko z nasvetom, kako bi se lože dvigale do vrhunca časovnih zahtev; rajši se jim malodušno izogibljejo, kakor da se bojé njihove razumnosti.

Kot ženska, ki poznam slabe in dobre strani našega spola, smem vam, moškimi, prigovarjati z mirno vestjo, naj se nikar ne strašite ženske, katera po dokončanih hišnih opravkih seže po

knjigi, da si skrajša prosti čas — in takega ima vsaka ženska v boljših hišah — z ukom ali berilom, temveč bojte in strašite se onih ženskih, katere zahtevajo zabave, plesov, lišpa. Ali ni bolje, da uporabljajo ženske svoj prosti čas za oliko uma in srca, kakor za gizdavost in potratnost? Z umnostjo in blagim srcem naj potem uplivajo na moške in naj si jih pridobivajo, ne pa z gizdavostjo in z ničemurnostjo. Ženska naj je tovarišica moškemu, a ne njegova igraca. Koliko ženskih ne misli in ne skrbi za nič drugega kakor za to, kako bi ugajale moškimi. In da to dosežejo, ne opuščajo najslabših sredstev, barvajo si lica in lase, oblačijo se blodno in nedostojno. Gizdavost pa vodi do lahkomišelnosti, in lahkomišelnost ženske postanejo največje zapeljivke. Gizdavih, koketnih ženskih naj bi se moštvo plašilo, a ne ukaželjnih. Učenje je resnobno delo; res, da jemlje ženski nekaj onega zapeljivega svita, ki omamlja moško pamet, toda zabranjuje neplemenita čustva.

No, če tudi prezirate koristi uka, morali bi se moški bati nevednih ženskih že zaradi otrok, njihovemu varstvu izročeni. Prva odgoja je človeku temelj za poznejši njegov značaj. Od koga pa navadno dobiva človek prvo odgojo? Od matere. Povestnica nam to dokazuje najboljši. Skoro vsi znameniti možje so imeli modre matere. Iz tega se dá sklepati, da so od svojih mater dobili podlago za poznejšo popolnost in slavo. Čut materinske ljubezni sicer ni odvisen od izobrazbe. Izobražena ali nevedna mati, obe ljubita iskreno, požrtvovalno svoje otroke, ker materinska ljubezen je prirojen nagon, jednak n. pr. gladu ali žeji. Jesti in spati moramo, ko bi se temu tudi hoteli ustavljati. A čisto drugače odgaja svoj zarod izobražena, drugače neizobražena mati. V nevednosti podira neizobražena mati tam, kjer méni, da snuje podlago čednostim; njo vodi samo srce, ne razum. Ker ne pozna trdnih načel ali pravil, zato je hitro zbegana, rada pripušča otroku vsako voljo, podpira vsako njegovo trmo, da le otroka vidi zadovoljnega, da ima le mir od otroške nenasitnosti. Drugače dela izobražena mati: otrok se ji ne zdi samo nezmožna, nerazumna stvar, ljubljenec njenega srca, temveč bodoči mož ali bodoča žena; zato izkuša v negodna srčeca vcepiti potrebne čednosti in zadušiti škodljive strasti. Ni težavnejše naloge v ženskem poklicu, nego je otroška vzgoja. Pri tem je treba ljubavi in ostrosti, potrpežljivosti in odločnosti, vstrajnosti in prizanesljivosti. Kako pa more ženska izpolnjevati vestno to nalogo, ako sama ni dobila one resne temeljite odgoje, ki blaži srce in bistri duha? (Konec.)

vodja; levica se mu naslanja ob nožnico, desnica pa, vojake navdušujoč, dviga kvišku. Obraz mu je klasično lep; neustrašni pogum in neizprosna odločnost sijeta iz vsake poteze.

Še slavnejši je bronasti kip sv. Petra, sedaj v cerkvi sv. Petra, ki zeló zanima vsakega obiskovalca.¹⁾ Na visokem senatorskem prestolu sedi vladar svete cerkve; desnica blagoslavlja. Obraz mu je častljiv. Opazovalcu se zdi, da dije v njem življenje, da hoče povedati nekaj važnega. Srce se ti zamakne, ko zreš to starodavno podobo. O, koliko vernikov je že tukaj vneto častilo in goreče prosilo sv. Petra! Koliko žarečih ustnic je poljubilo s spoštovanjem isto desno nogo!

Kako so gojili v tej in naslednji dôbi slikarstvo, kazali bomo pozneje.

Polagoma so jele obhajati Konstantina čudne misli. Izvirale so iz njegovega res velikega duha. Le on jih je bil zmožen, on, ki je med vladarji prvi spoznal moč in vesoljni pomen krščanstva. Mislil si je namreč, da v Rimu njemu ni pravega prostora, zakaj tam je nepremagljivi prestol

¹⁾ Nekateri pravijo, da je ta kip iz časa Leona I. (440—461.) česar pa ni môči dokazati; verjetno je, da je iz Konstantinove dobe.

Kristusovega namestnika na zemlji. Zato si je izvolil ob Zlatem rogu divno okolico ter tam začel graditi svoje cesarsko mesto Carigrad, prepustivši (l. 325.) usodo večnega mesta skoro popolnoma oblasti rimskih papežev. To je bil izredno važen korak. Kdor pozna zgodovino, vé dobro, da se je takrat zasejalo seme pogubnega razkola; cela Evropa je krenila na novo pot.

Rim je hudo, hudo zadel ta prevrat. Njegov razvoj se je ustavil za več stoletij. Umetnosti so izgubile glavno podporo: bogatega, radodarnega Mecenata. Papeži so bili začetkoma preubogi, društvene in državne razmere pa tako nepopisno tužne, da na napredek niti misliti ni bilo. Prihruli so strašni viharji, kakoršnih nikdo ni slutil. Kdo bi se jim bil ustavil? Zdelo se je, da je Rim svojo svetovno ulogo — v umetnosti in sploh in vsakem polju — že dovršil in za vselej doigral.

Druga mesta jamejo z njim tekrovati. Ravena, prestolnica cesarskih namestnikov, povzdigne se hipoma. Njene palače in cerkve preté Rimu vzeti umetniško prvenstvo. Bazilika San Vitale v Raveni, leta 547. posvečena, ne ostaja niti za „zlatobaziliko“ v Rimu.

(Dalje.)

Aforizmi o ženstvu.

(Berilo gospé Pavline Pajkove dné 13. prosinca t. l. v „Slovenskem klubu“ na Dunaju.)

(Konec.)

Utegne me kdo zavriniti, da večina ženskih je lahkomišelná in gízdava, da sploh ne mara resne odgoje in višjega duševnega izobraženja. Da je to žal deloma resnično, pritrjujem s težkim srcem. Ali pa tudi vprašate, zakaj je večina ženstva, posebno boljših slojev, lahkomišelná, in kdo je tega najbolj kriv? Nemški pesnik Herder, ki o tem govori, ostro obdolžuje svoj spol pevajoč: „Vsake ženske popačenost — je krivda moževa!“ Pristavila bi še: Ne samo moštvo, ampak človeška družba sploh je kriva ženske popačenosti.

Med svetom vlada hlepenje po blesku, po nadkrilovanju, po odlikovanju. Kakor vsakdo, tako doseza tudi ženska te želje posebno bahaje se z bogastvom, katerega prav pogosto celó ni. Ali misli večina moških, kadar se je odločila za ženitev, da nevesta, t. j. družica v vsem življenju, družica radosti in žalosti, mora biti tudi mati njegovih otrok in da jim mora poleg telesnega življenja dajati tudi duševno življenje, t. j. odgojo, ki je njena najvažnejša naloga? Na to moški navadno niti ne mislijo ter prepogostoma zamenjajo blago, pošteno, iz-

obraženo žensko z lahkomišelnó, oziralno, in večkrat tudi nepošteno, a to samo zaradi tega, ker je jedna denarna, druga pa ne. Nadarjenost, mladost, pridnost — kaj veljajo moškim? Ako ni penězov, izgubivajo tudi najboljše ženske čednosti čar in veljavo. Z zlatom se vse nakupi, tudi čast, tudi poštenje; da, ona ženska, ki je bolj petična, je po teh nazorih navadno vredna več spoštovanja, nego ona, ki ima manj! Taka so izvečine načela o nevestah. In kaj postaja navadno iz rodbin, ki so postavljene na tako podlago? Otroci brez vere, brez blagih nagibov, ne brigajoč se za nič kakor za gmotnost, materijalnost, zadušujoč že v kalu vsa plemenita čustva. Duh, ki je največji, najboljši zaklad življenja, jim je samo sredstvo za dobiček. Tudi oni mislijo in delajo, kakor njih roditelji: da imajo le denar, potem je vse lepo, vse dobro. Ljubezniva, blaga, izobražena ženska, t. j. vsaj toliko izobražena, da more nadzirati otroško odgojo, taka ženska naj bi bila moškim vzor, ker taka je čisto zlato v rodbini in blagoslov vsej hiši. Denar, lepota, visokorodnost so res dragocene lastnosti, ki pa naj ugajajo samo,

ako se družijo z navedenimi lastnostmi, a nikakor naj ne bodo jedine, na katere bi moški stavili zakonsko srečo. Znano je, kolik je ženski upliv na moške, posebno pa upliv ljubečih žen. Ženska predeluje, preustvarja po svoje moža, katerega ljubi; ona ga vodi po novi stezi življenja, katero osipava ali s cvetjem ali s trnjem, kakoršen je njen značaj, njeno srcé, njena izobrazba. Hudobna, popačena ženska koplje grob, kjer bi mogla ustvarjati nebesa.

Moški se ženskim lahko rogajo, češ da so ničle proti njih volji. Ali kadar pridejo v istinito izkušnjo, ustavljajo se redko kdaj temu, kar želé in hočejo one. Ta čudna prikazen prihaja od tod, ker so vse moške strasti silovite in slepe. Zato se moški navadno ne ozirajo na ženske slabosti. Od tod toliko neskladnih zakonov. A zato tudi moška čustva niso tako trajajoča kakor ženska. Ženska narava je manj strastna, a zato njena čustva bolj vstrajna; žena si dan za dnevom zabelezuje spominke svoje ljubezni.

Drugi vzrok ženske lahkomiselnosti je lepota. Vsaka hoče biti lepa, vsaka hoče ugajati. In zakaj? Ker predobro vedó, da z jednim čarobnim nasmehom krasnih ust, z jednim koprnečim pogledom zapeljivih očij bolj premagajo in razburijo glavo in srce moškega, nego nelepa njih tovarišica s svojimi visokimi čednostmi in vzglednim obnašanjem. In moški se preradi udajajo sladki omami lepega obrazka. Kako bi tudi ne? Oko in srcé iščeta in želita samo ugodnih utiskov. Kar je lepo, privablja, vnema, oživlja! In vendar, kaj je lepota? Cvetica, katera požene, razcvete se in usahne. Ženska, ki hrepeni ugajati samo s svojimi lepimi očmi in z gladko kožo, bo preje ali sleje pomilovana nesrečnica. Pride bolezen, pridejo skrbi, pridejo leta — gotovi, neizogibni prigodki, kateri neusmiljeno razprostró senco čez vso svetlobo. Ko bi že malim deklicam utisnili v spomin, da je človeku lepemu biti le slučaj, a blagemu biti dolžnost, tedaj bi svet imel manj gizdavih, lahkomiselnih ženskih, katere poznajo samo ceno telesnih lastnostij, in se za npravne prednosti ne brigajo, toda več krepostnih in značajnih žen.

Lepota ni neobhodno potrebna k človeški sreči. V zakonu je mož lahko ravno tako srečen z nelepo ženo, prestopivšo prvo mladost, kakor z izredno krasotico, ki stoji v prvem cvetu mladosti, seveda, če je ona res blaga, nežna, ljubezniva in umna. Nikakor ne določuje telesna ljubav zakonske sreče. Medsebojno spoštovanje, hvaležnost za vsak znak ljubezni, skupaj prebite težave življenja, skupne skrbi in ljubezen do otrok: to so živi viri zakonske sreče.

Koliko je ženskih, katere bi si rajše izbrale smrt nego to, da morajo staret. Ne bojé se nasledkov starosti: bolezní, pešanja močij, pe-

šanja domišljije in bledenja upov, ampak bojé se samo izgube telesnih čarov; tako izgubo smatrajo za največjo zemsko nesrečo.

Starevati res ni prijetno in kdo, bodisi moški ali ženska, se ne čuti neprijetno zadetega, kadar zagleda prvi sivi las, prvo globoko gubo na čelu ali na licih, oznanjevalko bližnje starosti? — Sicer pa nam je previdnost božja milostljiva. Le redko kdo zastari nenadoma, recimo zaradi hude bolezni, ali zaradi skrbi in tug; navadno starevamo polagoma, tako, da niti sami tega ne zapazimo, niti oni, ki živé z nami. Samo kdor nas ne vidi dalj časa, spoznava premembo, katero nam je provzročila moč časa.

A prav ženski je usojeno, da se mnogo preje nego moški poslavlja od prijetne zunanjosti. Zato naj bi ona z npravnimi čednostmi namestovala to, kar ji prehitro jemlje priroda. Preveri naj se, da soprog ne bode zaničeval žene, matere svojih otrok, zato, ker stareva, da otrok ne bode manj ljubil in spoštoval matere, ker ta ni več mladostna, ker ni več krasna.

Vpraša se sedaj, kdaj je prav za prav ženska stara! Nikakor ne, kadar doživi neko določeno število let, temveč kadar izgubi vse svoje telesne in duševne privabljalivosti. Ako bi ženska — in moški tudi — do visoke starosti ohranila vse čarobnosti mladostne, bila bi ondaj mlajša, nego tridesetletna ženska, katera jih je že izgubila. In teh ni malo.

Čitala sem nekje, da ženska ni nikoli stara, dokler vzbujala ljubezen. Blaga, polnočutna ženska bo vzbujala spoštovanje in ljubezen tudi tedaj, ko so ostre gube razorale nje ocvelo lice, ko ležé brez svita v svojih jamah nekdanje ognjevite oči.

Ženska z brezčutnim srcem je pač vedno stara, ako ji tudi lica žaré od mladostnega ognja. Saj ne umeva blaženosti mladostne ljubezni, ker je ne čuti; ne iskrenosti pravega prijateljstva, ker ga ne pozná; ne globokosti materine ljubavi, ker se sploh ne zmeni za to čustvo.

Da se ljudje sploh, a ženske posebno bojé starosti, to mi je neumevno. Kar se mene tiče, ne bi hotela še jedenkrat preživeti svoje mladosti. Starost po mojem mnenju nima nič groznega, razven če jo tarejo bolezní. Starost je mir po burni nevihti. Starost je prenesljiva in mladini ljuba, ako ima srce mlado, ako ni osorna, da bi od mladine zahtevala resnost, jednako svoji, ako z mladino sočustvuje. Od mladine ima starost celó korist, ako jo umeva in ji s prijaznostjo hodi na roko; s tem si stavec odganja tožnost in osamelost, ki je najhujša neprikljika starih dnij. Tem načinom preživi stavec med mladino vnovič svojo mladost.

Žensko življenje je izvečine življenje srca. V ženski naravi klije neki nagon drugoljubja.

Ženska, živeča bolj s srcem nego z razumom, čuti se nesrečno, kadar pogreša vezil ljubezni. Ne more si ustvarjati drugih zanimivostij, katere bi jo odškodovale za izgubljeno domačo srečo. Ženska, posebno dokler je mlada, mora ljubiti. Ljubljenec ji je to, kar bršljanu deblo, kar vrtnici solnce; ženska mora imeti vzor, katerega sme negovati, in bodisi nje vzor samo misel ali katero si bodi čustvo. In ko bi tudi vzor, ki si ga stavi in z bojaznijo obožava, moral razpustiti se v nič, žensko dela manj nesrečno, dela jo blažjo!

Človeška duša sploh čuti v sebi nepremagljivo potrebnost do nekega velikega, neizmernega predmeta. Hrepeni po veri, upu, ljubezni, vzornosti. Koliko bolj hrepeni ženska narava po vsem tem, narava, ki ima obilo srca, nežnosti, živahnosti v vseh svojih dejanjih!

Vzor nežno-čuteče ženske je ljubav, blaga, prava ženska ljubav, katera živi od žrtev, ki pa zahteva ljubavi. Taka ženska živi v vednih sanjah; nahaja srečo, moč in tolažbo v svojih bridkosti tudi ondi, kjer oseba nizkih čustev ne dobiva ničesar. Naj se nam ne rogajo moški, češ da tratimo svoja čustva in moči na to, da lovimo prazne prikazni! Naj nam pusté naše vzore, naše duševne slike, naj nam pusté sladko trepetanje blaženih sanj! „Sanjarjenje je sreča, pričakovanje je življenje“, pravi Viktor Hugo.

V ženskem srcu odsevata radost in bolest z večjo močjo nego v moškem. Zaradi tega je ženska bolj nagnjena na jok in na smeh kakor moški. To pa prihaja od tod, ker je ženska bolj dražljiva, bolj čuteča. Zato se tudi nje vzori hitro oživljajo vsled njene razdražene domišljije.

Ženske gojijo več vzorov nego moški, ker poznajo več vrst ljubezni kakor moški. Ženske znajo duševno bolj ljubiti nego telesno, zato njih čustvovanje ni tako površno, kakor je moško.

Tudi domovine ženska ne ljubi manj nego moški. Manj se sicer meša v politiko, ker je vsa vtopljenja v rodbinske posle; o teh stvareh govori manj; domovinska ljubav se pri njej tako rekoč preminja v ljubav za dom, za rodbino. A zato ne ljubi manj domovine kakor rodoljubi, ki se s tem ponašajo.

Venec vseh ženskih čustev, kateri diči tudi čelo najrevnejše ženske, je čustvo materinske ljubezni. Plemenitost ženskega značaja, globokost njenih čustev, nesebičnost njenega srca se pri njej najbolj pokazuje v ljubezni do njenih otrok. A ravno zaradi te njene ljubezni je žensko življenje polno žrtev in polno truda. Dokler so otroci majhni, imajo matere v otročji udanosti nekako povračilo svojih trudov; a pozneje vidijo le redkokdaj blagodejni sad hvaležnosti in uda-

nosti. Že v samem čustvu te ljubezni — koliko trpé matere! Tej ljubezni se pridružuje tudi neprenehano premišljevanje o bodočnosti otrok, in to dela toliko skrbij in trpljenja, da bi bilo neznosno, ko bi ga ne lajšala čednost in vera.

Matere se preje ali pozneje prepričujejo, da naloga, katero jim nalagajo otroci, ni nič drugega kakor naloga požrtvovanja. Samo jeden primer! Kadar doraslim otrokom napolni srce kaka radost, tedaj jo uživajo najrajše sami: le svojo bridkost hité odvaljevati v materino naročje.

In vkljubu otročji nehvaležnosti je materina ljubezen najstanovitnejša ljubezen na svetu. Vse zemske ljubavi izginejo, izpuhtijo sčasoma; samo materina ljubezen je neupogljiva, nepremeljiva!

Žensko življenje, na katero si bodi stran je ogledamo, ograjeno je s samim trnjem. Ženski biti pomenja trpeti; ženski poklic pomenja zatajevanje in požrtvovanje samega sebe.

Sokrat ni zastoj dan za dnevom zahvaljeval Boga, da mu je dal biti moškemu, ne ženski. Tudi mene obide v otožnih trenutkih mimgredé ta izkušnjava, da mislim, ali bi ne bilo bolje dekletcu brž po svojem rojstvu povrniti se nazaj v naročje neme prirode, kakor pa živeti in trpeti? — A brezbožnost teh mislij me brž presune. Poguma, dejem hitro na to, poguma treba! Moški imajo bojno polje, da se v hrabrosti izkazujejo: me ženske pa srčne in duševne borbe, katere moramo preboriti zmagovito.

Ženske so ustvarjene za to, da ljubijo in tešijo moške: moški pa so ustvarjeni za to, da branijo ženske: tako sem čitala nekje. Res, ženska ne more stati sama zase, potrebuje krepke naslombe, da ne omahne v borbah življenja. Pa tudi moški bi čestokrat omagovali in obupovali brez ženskega tolažila. Nežnost in moč, ljubav in odločnost, blagost in hrabrost združene v medsebojno vez, to so početki prave zemske sreče. Ne očitajmo si slabostij, katere ima ta ali oni spol! Saj si nihče ni kriv svojega spola in tudi ne njegovih slabostij. Obračajmo si v prid svoje prednosti in potrjimo s slabostmi! Vsi moški niso rojeni, da bi postali junaki, kakor vsaka ženska ne, da bi postala junakinja! Torej se združimo, kakor nas je previdnost ustvarila, ki je podarila moškimi lastnosti, katerih pogrešajo ženske, in naopak. Več zakonov sklepajo okoliščine in slučajji nego ljubezen. Ko bi se tudi vse ženske in vsi moški poročili iz nagibov ljubezni, mislim, da bi vendar ne bilo občnega miru po širnem svetu. Svet je ustvarjen za boj, za vibro. Sezímno si bratovsko in sestersko v roke, da tem lože pretrpimo nezgode, prenesemo težave in dosežemo vzvišeni namen, za katerega nam je dal življenje in zmognosti naš Stvarnik.